

TÜRKİYE VE ŞİŞLİ SAĞLIK POLİTİKALARI RAPORU

2025

İçindekiler

Sağlık Politikaları İle İlgili Genel Bir Değerlendirme	4
İPA'nın Sağlık Raporu	6
Her 3 Özel Hastaneden Biri, İstanbul'da!	8
İstanbul'un Sağlık Merkezi: Şişli	9
Özel Hastanelerdeki Hasta Yatak Sayısı, Her Yıl Artıyor	10
Yenidoğan Yoğun Bakımda Özel Hastaneler Lider	11
Şişli'de Genel Durum	12
Özet	14

Yayın Yönetimi Koordinasyonu
Meclis İş Geliştirme Ofisi

Hazırlayan
Simge Özselçuk

Katkı Sunanlar
Emrehan Duvarbaşı

Tasarım
Erdem Gözel

Basım
İstanbul Ocak 2025

Sağlık Politikaları ile İlgili Genel Bir Değerlendirme

Türkiye’de sağlık sisteminin özelleştirilmesi ve taşeronlaşma politikaları, sağlık hizmetlerinde ciddi kalite sorunlarına ve etik ihlallere neden olmuştur. 2003 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından uygulanan “Sağlıkta Dönüşüm Programı” ile kamu kaynakları özel sektöre aktarılmış, sağlık hizmetlerinde ticarileşme hızlanmış, sağlık harcamaları giderek artarken, bu süreçte sağlık hizmetleri de giderek piyasa koşullarına teslim edilmiştir.

2005 yılında yapılan değişiklik ile 148’i SSK’ya bağlı toplam 373 sağlık tesisi, Sağlık Bakanlığı’na devredilmiştir. Sağlık ocakları kapatılmış, Aile Sağlık Merkezleri açılmıştır. Kamuya ait olmayan, apartman altı yerlerde hizmet veren Aile Sağlık Merkezleri’nin hizmetleri de ayrı bir tartışma konusudur. Aile hekimliğinde koruyucu sağlık hizmetlerinden söz etmek ise zor hale gelmiştir.

Kamu-özel iş birliği modeli ile hayata geçirilen ve ilki 2017 yılında açılan şehir hastanelerinin yükü, vatandaşın sırtındadır. Bu hastaneleri işleten şirketlere vatandaşların vergilerinden 2024 yılı içinde toplam 83 milyar TL ödenmiştir. Şehir hastanelerinin her birine her yıl için 4 milyar TL ödenek ayrılırken, kamu hastanelerinin geneli ise 800 milyon TL ile yetinmek zorunda kalmaktadır.

Performansa bağlı ödeme ile sağlığın niteliği bozulmuş, gerek kamuda gerek özelde hastalardan gereksiz yere tahlil ve tetkikler istenirken yapılmayan hizmetler ve kullanılmayan malzemeler için SGK’ya fazladan faturalar çıkartılmıştır.

Türkiye’de sağlık politikası genel olarak 1. basamağı güçlendirmiş, arka planda ise tedavi ve ameliyat gibi hizmetleri özel sektörün inisiyatifine bırakmıştır. Devlet, sağlığın ucuz kısmını desteklerken, pahalı olan kısmını özel kurumlara devretmiştir. Sağlık hizmetlerinin %40’ı 1. basamak ASM’lerde karşılanırken, hekimlerin sadece %15’inin aile sağlık merkezlerinde görev yapması, hekimlerin üzerindeki iş yükünü artırmaktadır.

Sağlık, kamusal bir haktır ve herkesin eşit, adil ve kapsayıcı bir şekilde yararlanacağı bir sistem çerçevesince yönetilmelidir. Bugün gelinen noktada Sağlıkta Dönüşüm Programı, seçenekleri piyasa için yaratmış ve kamuda seçeneksizliğin dayatıldığı bir zorunda bırakmayla yıkıcı sonuçlara yol açmış durumdadır. Böyle bir ortamda sağlıklı ve işlevsel bir sağlık politikasından söz etmek mümkün değildir.

İPA'nın Sağlık Raporu

İstanbul Planlama Ajansı'nın (İPA) "Kent Gündemine Bakış Ocak 2025" çalışması kapsamında yer alan **"Sağlıkta Dönüşüm ve Özelleştirmeler: İstanbul'daki Sağlık Hizmetleri Üzerine Bir Değerlendirme"** başlıklı raporda, sağlık alanında yaşanan dönüşüm 1980'lerden günümüze kadar olan dönem içerisinde incelemiştir. **Yapılan çalışma, mevcut veriler değerlendirilerek Şişli'ye uyarlanmıştır.**

İPA'nın araştırması sonucunda hem Türkiye hem de İstanbul özelinde bazı önemli bulgulara ulaşılmıştır:

- *Sağlık Bakanlığı bütçesinin çok büyük bir bölümü tedavi edici sağlık hizmetleri için ayrılmaktadır.*
- *OECD tarafından yayınlanan Health at a Glance 2023 Raporu'na göre, OECD ülkeleri ortalamasında sağlık harcamalarının GSYH'ye oranı %9,2'dir. Türkiye ise %4,3 oranıyla ortalamanın oldukça altında kalmakta ve listede sondan üçüncü sırada yer almaktadır.*
- *Koruyucu sağlık için yapılan toplam harcama 2021 yılında %46'yken, bu oran %25,24'e düşmüştür. 2021 yılındaki yüksek oranları, koruyucu sağlık harcamalarında COVID- 19 Pandemisi sebebiyle ortaya çıkan ihtiyaçlar ve yapılan aşılama çalışmalarıyla ilişkilendirmek mümkündür.*

• Şehir hastaneleri için harcanan miktar, aile hekimliği için harcanan miktardan daha fazladır. Bu durum, Sağlık Bakanlığı'nın ve merkezi hükümetin bütçe kullanımında esas hedefinin halkın hastalanmasını önlemeye yönelik olan aile hekimliği sisteminden yana değil; sermaye birikimi ve kar maksimizasyonu için kurulan şehir hastaneleri için harcamaya yönelik olduğunu göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye'de koruyucu sağlık hizmetlerine gereken önem verilmemektedir.

• Sağlık hizmetleri, 2004 yılından bu yana hızlı bir şekilde özelleştiriliyor. 1995 yılında tüm hastaneler arasında özel hastane sayısı sadece 141 iken bu sayı 2004'te 253, 2023'te 565'ye yükseldi. Burada %300.7 gibi bir artış söz konusu.

Her 3 Özel Hastaneden Biri, İstanbul'da!

Sağlık Bakanlığı'nın 2023 yılında yayınladığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na göre Türkiye genelinde 933 kamu hastanesi, 68 üniversite hastanesi, 565 özel hastane olmak üzere toplam 1.566 hastane mevcut. İstanbul'da ise 53 kamu hastanesi, 16 üniversite hastanesi, 162 özel hastane olmak üzere toplam 231 hastane bulunuyor.

İstanbul'daki özel hastane sayısı, devlet hastanesi sayısının üç katından fazla. Ülke genelindeki özel hastanelerin %29'una İstanbul, ev sahipliği yapıyor. İstanbul genelinde özel hastaneler de dahil (ayakta veya yatarak tedavi veren) toplam 495 sağlık kurumu yer alıyor. Bu kurumlar arasında en çok sağlık kurumuna sahip ilçeler Şişli, Kadıköy, Üsküdar, Ataşehir ve Bakırköy olarak sıralanabilir.

İstanbul'un Sağlık Merkezi: Şişli

Şişli'de 32'si özel, 3'ü devlet olmak üzere ayakta ve yatarak hizmet veren toplamda 35 sağlık kurumu bulunuyor. Bunlardan 16 tanesi, özel hastane statüsündedir. İstanbul'daki özel hastanelerin yaklaşık %10'u Şişli'de yer alıyor. 16 milyonluk İstanbul nüfusunun yaklaşık %1,8'inin ikamet ettiği Şişli ilçesinin özel hastaneler içerisindeki payının %10 olması, dikkat çekicidir.

Özel Hastanelerdeki Hasta Yatak Sayısı, Her Yıl Artıyor

Türkiye genelinde kamu hastanelerinde 167 bin 649, üniversite hastanelerinde 43 bin 878, özel hastanelerde 55 bin 67 olmak üzere toplam 266 bin 594 adet hasta yatağı mevcut. İstanbul'da ise kamu hastanelerinde 24 bin 481, üniversite hastanelerinde 5 bin 607, özel hastanelerde 16 bin 784 olmak üzere toplam 46 bin 872 adet hasta yatağı bulunuyor. 2013 yılında özel hastanelerdeki yatak sayısının tüm yatak sayıları içindeki oranı %36.6 iken, 2016 yılında %39,1 ile son yılların en yüksek oranına ulaşmış, ardından 2020 yılında %33'e düştükten sonra 2023'te %35,8'e yükselmiştir. Şehir Hastaneleri'nin açılmasına rağmen bir türlü kamudaki toplam yatak sayısının artmaması, dikkat çekicidir.

Şişli'deki hasta yatak sayısı, kamu hastanesinde*(Prof. Dr. Cemil Taşçioğlu Şehir Hastanesi) 1005 iken, 14 adet özel hastanedeki hasta yatak sayısının toplamı 1.267'dir. Görüldüğü gibi, İstanbul'daki özel hastanelerde bulunan her 10 hasta yatağından biri, Şişli'de bulunuyor.

Kamu hastanelerinde 19 bin 732, üniversite hastanelerinde 5 bin 389, özel hastanelerde 10 bin 188 adet olmak üzere toplam 35 bin 309 genel yoğun bakım yatağı var. Şişli'deki kamu hastanesinde yenidoğan yoğun bakım yatağı dahil 80 adet genel yoğun bakım yatağı mevcuttur. Şişli'deki özel hastanelerdeki genel yoğun bakım yatağı sayısı ise 247'dir.

Yenidoğan Yoğun Bakımda Özel Hastaneler Lider

2012'den 2023'e kadar olan süreçte, yenidoğan yoğun bakım yataklarının çoğunluğu özel hastanelerin bünyesinde bulunmaktadır. Özel hastanelerdeki yenidoğan yoğun bakım yatağı oranı %52'nin üzerindedir. Kamu hastanelerinde 4 bin 907, üniversite hastanelerinde 1.606, özel hastanelerde 7 bin 144 adet olmak üzere toplam 13 bin 657 yenidoğan yoğun bakım yatağı mevcut. Şişli'deki kamu hastanesinde*(Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi) 80 adet yenidoğan yoğun bakım yatağı mevcut iken özel hastanelerde bu sayı, 155'tir.

Özellikle Şişli'deki küçük ölçekli bazı özel hastanelerde hasta yatağı oldukça düşük olmasına rağmen yenidoğan yatak sayısının yüksek olması dikkat çekmektedir. Bu durum genel olarak İstanbul'da yenidoğan yoğun bakım yatağı ihtiyacının çok büyük bir bölümünün, bu hizmete ihtiyacı olan aileler tarafından ücretli bir şekilde karşılanmak durumunda bırakıldığı anlamına gelmektedir. Kamu hastanelerindeki yenidoğan yoğun bakım yatak sayısının düşük olması, yurttaşların zorunlu nedenler ile özel hastanelere yönelmesine neden olmaktadır.

Şişli'de Genel Durum

Türkiye genelinde 8 bin 172 adet, İstanbul'da yaklaşık 900, Şişli'de 20 adet Aile Sağlık Merkezi (ASM) bulunuyor. ASM başına düşen nüfus, 13 bin 826'dır. İstanbul'daki Aile Sağlık Merkezlerinin yaklaşık %2'si Şişli'de yer alıyor.

Şişli'de 2 adet Şişli Belediye'sine ait sağlık merkezi, biri İBB'ye diğeri Şişli Belediyesi'ne ait olmak üzere 2 adet Psikiyatrik Danışma Merkezleri (PDM), 1.405 muayenehane, 11 özel tıp merkezi, 1 şehir hastanesi, 1 eğitim araştırma hastanesi, 16 adet özel hastanenin de içinde yer aldığı toplam 2.240 adet özel sağlık kurumu bulunuyor.

Bu sağlık kurumları, aşağıdaki gibidir:

- **10** 112 İstasyonları
- **1** Ağız Ve Diş Sağlığı Polikliniği(Kamu)
- **84** Ağız Ve Diş Sağlığı Polikliniği(Özel)
- **84** Aile Hekimliği Birimi
- **21** Aile Sağlığı Merkezi
- **2** Akupunktur Üniteleri
- **2** Bağlı Ek Sağlık Tesisi(Kamu)
- **374** Diş Hekim Muayenehane
- **54** Diş Protez Laboratuvarı
- **2** Diyaliz Merkezi
- **2** Eğitim Araştırma Hastanesi
- **5** Evde Bakım Hizmetleri
- **3** Evde Bakım Hizmetleri (Hastane Bünyesinde)
- **13** Genetik Hastalıkları Değerlendirme Merkezi
- **17** Güzellik Merkezi
- **1** Hiperbarik Oksijen Tedavisi
- **1402** Muayenehane

- **3** Müstakil Biyokimya
- **7** Müstakil Fiziktedavi
- **4** Müstakil Mikrobiyoloji
- **5** Müstakil Nükleer Tıp
- **4** Müstakil Patoloji
- **27** Müstakil Radyoloji
- **61** Müessese
- **9** Müstakil Merkezi Tıbbi Tahlil Laboratuvarı
- **25** Müstakil Tek Uzmanlık Dalında Tıbbi Laboratuvar
- **68** Optisyenlik Müessesesi
- **14** Özel Hastane
- **14** Özel Hastane Bünyesindeki Lab.
- **40** Poliklinik
- **1** Psiko-Teknik Değerlendirme Merkezi
- **4** Sağlık Kabini
- **1** Sağlık Kurumları Döner Sermaye Saymanlı
- **1** Semt Polikliniği
- **189** Tıbbi Cihaz Satış Merkezleri
- **45** Tıbbi Cihaz Uygulama Merkezleri
- **49** Tıbbi Laboratuvar
- **19** Tıp Merkezi

Özet olarak;

Şişli, nüfus olarak 39 ilçe arasında 31.sırada olmasına rağmen gündüz nüfusu olarak 4-5 milyon gibi bir nüfusa ev sahipliği yapması ve ulaşım aksının merkezinde bulunması nedeniyle İstanbul'un en yoğun nüfus hareketliliği yaşayan ilçesi konumundadır. Ekonomik kapasitesi ve jeopolitik konumuyla İstanbul'un merkezi olarak nitelendirebileceğimiz Şişli, sağlık sektöründe de kentin öne çıkan ilçesidir.

Teşvikiye, Harbiye ve Merkez Mahalleleri, doktor muayenehanelerinin en yoğun bulunduğu mahalleler olup Şişli'deki toplam özel muayenehane sayısı 1.402'dir. Teşvikiye ve Fulya mahalleleri, ilçenin en fazla özel hastane sayısına sahip mahalleleri arasındadır. Ağız ve diş sağlığı ile ilgili poliklinik ve muayenehane sayısı da oldukça yüksektir. İlçede özellikle Esentepe ve Harbiye mahallelerinde sağlık tesisi yoksunluğu görülmektedir. Bu mahallelerde mevcut talepler göz önünde bulundurularak sağlık hizmetine ulaşım konusunda kapsayıcı çalışmalar yapılabilir.